

ԸՆԿԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԻՆՀՈՐՈՒ ՄԵՐ ԶԱՄԱԿՆԵՐԸ Կ'ԱՄՈՒՍԱՆԱՆԱՆ ՈՆ-ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԵՄ

Վերոյիշեալ հարցումը չի պատկանիր ա՛յն ծնողներուն որոնք կանուխէն գաղթած են ու չեն գտած իրենց զաւակներուն համատարեկից անձեր: Իսկ այսօր, այսքան բազմահայ դարձած Գանատայի մէջ, ինչո՞ւ մեր զաւակները չեն կրնար գտնել համախոհ և համասիրտ թեկնածուներ կամ խնդրարկուներ: Ո՞ւր գաղթած են հայ երիտասարդ ու երիտասարդուհիները: Արդեօք անտեսանելի՞ դարձած են իրարու, թէ անծանօթ: Իմ համեստ կարծիքով, երիտասարդութիւնը թէ՛ մին է, թէ՛ միւսը: Ի՞նչ է պատճառը: Պատասխանը տալ՝ քաջութիւն կը պահանջէ:

Մեր զաւակները կը ղրկենք դպրոց ու համալսարան: Անոնց կը ջամբենք աշխարհիկ գիտութիւն և կենցաղավարութիւն՝ նիւթական բարօրութեան համար: Անոնք կ'աւարտեն համալսարանը բարձր նիշերով ու կը գործեն շահարէր ասպարէզներու մէջ: Մեր զաւակները դրացիին նմոյշները չեն, այլ մե՛ր հայելիներն են: Անոնք կը ցուցադրեն ա՛յն, ինչ որ մե՛նք ենք, սակայն մենք մեր տեսածին չենք ուզեր հաւատալ:

Մենք կու տանք մեր զաւակներուն այն ինչ, որ ունինք: Որպէս Հայ հասարակութիւն (բացառութիւնները յարգելով), մենք ընդհանրապէս փառամոլ, դրամապաշտ և ընկերային դասակարգ փնտռողներ ենք: Կրնայ ըլլալ, որ մեր երկիրներուն մէջ համեստ էինք: Մեր կարողութիւններուն գիտակից, բարի, անմեղ, պարզ, պզտիկ բաներով գոհացող, եկեղեցասէր հաւատացեալներ էինք:

Եթէ այսքանը կը զայրացնէ ձեզ, խնդրեմ, կրնաք ձեր ընթերցումը դադրեցնել այստեղ:

Մեր թանկագին զաւակներուն համալսարանական ուսումը ջամբելու զուգահեռ, միթէ՞ դաստիարակեցի՞նք զանոնք բարո-

յական արժեքներով: Դրոշմեցի⁶նք անոնց սրտին մէջ եկեղեցիի խորհուրդէն բխած բարոյական ուժ և հաւատքի ներգործութիւն: Մոռնալու չենք որ «ես»ի և փառամոլութեան հակադրութիւնը հաւատքի՝ աշխարհն է, գաղափարականի և բարոյական գեղեցկութեան աշխարհը: Մարդկային կեանքը — հակադրուած կենդանականին — կը կանգնի բարոյական օրէնքներու վրայ՝ համեստութիւն, ազնւութիւն, սիրելի դիմացինը այնպէս ինչպէս որ է: Մեր զաւակներուն սրտին ու մտքին մէջ, այսինքն իրենց ապրումին մէջ թանձրացուցի⁷նք բարոյական կատարելութեան գաղափարները, մե՛ր կենցաղավարութեամբ: Առանց կրօնքի և բարոյական կատարելութեան ձգտումի, քաղաքակրթութիւնը, գիտութիւնն ու արուեստը կը դառնան եսական ու զազրելի: Անոնք նոյնիսկ չարիք են առանց բարոյական զօրութեան: Բարոյական կեանքը կը ծաղկի կրօնական հողի վրայ:

Յետադարձ ակնարկով երբ դիտեմ կեանքին անցեալը որպէս շարժապատկեր, հոն կը տեսնեմ աւելի քայքայուած ամուսնութիւններ, քան թէ երջանիկ կենակցութիւններ: Չունիմ հոգեբանի մը յաւակնութիւնը, սակայն այն անձին համար, որ ժամանակ ու ջանք կը տրամադրէ քննելու, մտածելու և անաչառօրէն վերլուծելու, երեւոյթները պերճախօս են:

Զաւակները իրենց անձնական ընտրութեամբ մեր ընտանիքէն ներս չծնան: Իրենք «դասակարգ» չփնտռեցին: Իրենց ծնողաց ազգութիւնը, բարեկեցութիւնը, լեզուն և կրօնքը չհարցուցին: Մենք ծնողներս՝ հայր ու մայր, մենք որոշեցինք որ մեր զաւակները ըլլան հայ: Մե՛ր հաճոյքին ու մե՛ր միասնականութեան համար, ո՛չ թէ մեր գաւաակներուն:

Հայ ծնողներս որքա՞ն մեր զաւակները հայ կը դաստիարակենք: Արդեօք քանինե՞րս մեր զաւակները հայ եկեղեցի կամ հայ կիրականօրեայ վարժարան կը տանինք: Տան մէջ հայ դաստիարակութիւն կու տա՞նք մեր զաւակներուն: Մենք գիտե՞նք մեր պատմութիւնը, որ կարենանք զայն ծանօթացնել մեր զաւակներուն: Հայրենիքի մէջ թերեւս առանց հայ պատմութեան կարելի է որպէս հայ շարունակել, բայց ո՛չ երբէք Սփիւռքի մէջ:

Յաճախ օրական 2-3 ժամ «հագի» կը դիտենք մեր զաւակներուն ընկերակցութեամբը, սակայն մեր զաւակներէն քանի՞ն դիտած է մեր աղօթելը, Աստուածաշունչ կարդալը և եկեղեցական ճշտապահութիւնը...:

Համեստ, բայց արդա՛ր փորձառութեանս որպէս վկայ, դիտած եմ որ այն ծնողները, որոնք իրենց զաւակներուն ամուսնութեան մէջ փնտռած են դասակարգ, դրամ և փառասիրութիւն, բոլորն ալ գահավիժած են ամուսնալուծարան:

Հայ-քրիստոնեայի մը ամուսնութիւնը «Հոլիվուտի» ցուցադրութիւն մը ըլլալու չէ: Ամուսնացող զոյգը, եթէ պապենական տան մէջ ստացա՛ծ է բարոյական, կրօնական ու ազգային հարկ եղած դաստիարակութիւնը իրենց ծնողաց կենցաղալարութեամբ խօսքով, կարիքը չունի իրենց ծնողաց անհարկի միջամտութեանը. նոյնիսկ եթէ չեն ստացած, կրկի՛ն անարժէք ու վտանգաւոր է ծնողաց միջամտութիւնը:

Ամուսնութիւն մը, ո՛չ կահոյք է, ո՛չ տուն, ոչ ալ հարստութիւն, այլ գազաթն է միասնականութեան (հոգեւոր ըմբռնումով): Ան խոստում մըն է երջանկութեան և միաժամանակ ընդունելութիւն մը՝ մարտիրոսութեան, պայմանաւ որ ծնողները չմիջամտեն: Ս. Պսակը տեւական, հոգեմարմնական սէրն է այր և կնոջ, փոխադարձ իրարօգնութիւն, որդեծնութիւն և հիմը՝ ընտանիքին:

Ըսած են, թէ «Ամուսնութեան մէջ կարեւորը յարմար անձը գտնելը չէ՛, այլ՝ յարմար անձը ըլլալն է»: Միթէ մենք կատարեա՞լ ենք, որ մեզի յարմար ու կատարեալ անձ մը կը փնտռենք: Որքա՛ն կը քննենք, կը զննենք ու կը հաշուենք թեկնածուի մը անցեալը, ընտանիքը և դասակարգը երբ ենթական հայ է: Իսկ դեղին մազով ու կապոյտ աչքով ոչ-հայուն մէջ կը նայինք միմիայն արտաքինին...:

Չմոռնանք, որ արտաքին երեւոյթը միշտ կրնայ արուեստական եղած ըլլալ, այնպէս ինչպէս մեզ կը դիմաւորէ գեղադէմ և վայելուչ օրիորդ մը իր յաճախորդներուն վերապահած արուեստական ժպիտով: Ինչո՞ւ չենք քններ ոչ-հայ թեկնածուն այնպէս, ինչպէս կը պրպտենք հայ մը: Մենք զմեզ կը ստորադասենք և կամ կը գերադասենք. երկուքն ալ սխալ:

Հա՛յ ամուսնութիւնը ոչ գիրով կ'ըլլայ, ոչ ալ Հայ Եկեղեցւոյ մէջ ըլլալը արժէք կը ներկայացնէ: Հայ ամուսնութիւնը ոգի՛ է: 20-րդ դարու հայութիւնը այլևս լոկ ժառանգական ու պարտադրուած Հայ ամուսնութեամբ չի կրնար շարունակել, այլ պէտք է իմաստաւորուած և արժէքաւորուած հասկացողութիւն դառնայ իր հայութիւնը: